

NO57

NO57

Enesetapja

Autor Nikolai Erdman
Tõlkinud Toomas Kall

Lavastaja Tiit Ojasoo
Kunstnik Ene-Liis Semper

Liikumisjuht Jüri Nael
Muusikaline kujundus Vaiko Eplik, Tiit Ojasoo, Ene-Liis Semper,
Simeoni Sundja, Linda Kolde
Laval Lavakunstkooli XXVI lennu tudengid. Kursuse juhendaja Tiit Ojasoo

Semjon Semjonovišt Podsekalinikov - Jörgen Liik
Maria Lukjanovna, tema naine - Helena Pruuli
Serafima Iljinitšna, tolle ema - Marian Heinat
Aleksandr Petrovišt Kalabuškin - Veiko Porkanen
Margarita Ivanovna Peresvetova, tema armuke - Kärt Tammjärv
Aristarh Dominikovišt Grand-Skubik, intelligent - Jarmo Reha
Jegor Timofejevišt (Jegoruška), nõukogude asutuse käskjalg - Ragnar Uustal
Nikifor Arsentjevišt Pugatšov, lihunik - Reimo Sagor
Viktor Viktorovišt, kirjanik - Markus Dvinjaninov
Isa Jelpidi, preester - Simeoni Sundja
Oleg Leonidovišt - Roman Maksimuk
Kleopatra Maksimovna, tema austajanna - Rea Lest
Raissa Filippovna, tema austajanna - Linda Kolde
Noormees - Linda Vaher
Zinka Padespan, prostituut - Linda Vaher
Grunja, prostituut - Jaanika Arum
Kostja, kelner - Roman Maksimuk
Kübarategija - Linda Kolde
Õmbleja - Jaanika Arum
Mustlased - Helena Pruuli, Marian Heinat
Viis vanaeite - Jaanika Arum, Ragnar Uustal, Roman Maksimuk, Simeoni Sundja,
Reimo Sagor
Kaks poissi (matusetalitusbüroost "Igvik") - Simeoni Sundja, Markus Dvinjaninov
Kolm meest (kirstuga) - Veiko Porkanen, Jarmo Reha, Roman Maksimuk
Kaks kahtlast tüüpi - Reimo Sagor, Ragnar Uustal

Aitäh Riina Roose, Anu Lamp, Isa Justinus, Valeri Petrov, perekond Türner,
dr Kalev Toots, Marat Gatsalov, Argo Vals, Edmar Tuul, Kristin ja Riho Antsmaa,
Diana Kurves ning Tiivi Sooden, Kai Adolfsson, Anita Rodionova, Anne Piirsalu,
Õnne Meronen, Jaanika Suuroja, Eve Peetso (Stagecraft Costume OÜ-st)

Kava tagakaanel on õigeusklik vene rahvaluule. Lavastuses kasutatakse selle viisistust, mille on loonud Sergei Starostin ja ansambel „Sirin“.

Lavastus etendub viies vaatuses, ühe vaheajaga

Esietendus 12. oktoobril 2013 Vene Teatri suures saalis

Lavastusjuht
Pealavameister
Lavameistrid
Inspitsient-rekvisiitor
Valgusmeistrid
Helimeistrid
Kostümeerijad
Grimeerijad
Õmblejad
Etenduste tõlge vene keelde
Kava fotod
Kava kujundaja
Dramaturg ja kava koostaja
Teatri direktor-loominguline juht

Kairi Mändla
Reigo Tammjärv
Risto Roosaar, Ivar Villers, Ahto Vaher
Katrín Arendi
Ants Kurist, Siim Reisspass
Raido Linkmann, Mihkel Tomberg
Moonika Lausvee, Anu Jääts
Gristina Krüger, Kaia Pihlak, Kersti Karjus
Maimu Meritee, Sirje Kiil
Inna Fleisher
Rea Lest, Veiko Porkanen, Tiit Ojasoo
Martin Pedanik
Laur Kaunissaare
Tiit Ojasoo

Nikolai Erdman sündis aastal 1900 Moskvas venestunud baltisakslasest raamatupidaja õigeusklikus perekonnas. Pärast noormehe seiklusi Vene kodusõjas ja esimese luuletuse avaldamist 1919 (Majakovski mõju tunnistas ta isegi) teatakse teda Moskvas eeskätt kui nutikate valmide, opereti- ja balleti-libretode, kabareekupleede, tõlgete, aga ka teravmeelsete lisastseenide autorit erinevatele lavastustele (näiteks intermeedium „Halal ninasarvik“ Meierholdi „Suurepäraseses sarvekandjas“). Kõik muutub 1924. aastal, kui tolle aja kõige tuntum lavastaja Venemaal (ja mitte ainult) Vsevolod Meierhold lavastab tema esimese näidendi, julge ja teravmeelse satiirilise komöödia „Mandaat“, mida mängitakse vaimustunud publikule üle 350 korra. Hoopis teistsugune saatus saab aga osaks tema teisele, otse Meierholdile kirjutatud näidendile „Enesetapja“. Ajad on muutunud, on aasta 1928 – juba naudib võimutäiust efektiivne määndžer Stalin ja algavad kommunistlikud viisaastakud, mil üksikisiku tahe peab alluma riigi vajadustele. „Enesetapja“ keelamisest, korduvatest katsetest seda siiski lavastada ja korüfeede vaimustunud karjatustest „Enesetapja“ repliikide esimesel kuulmisel, kirjutatakse hiljem hulganisti raamatuid, dissertatsioone, artikleid, mälestusi. Kuid traagilise farsi vormis – seda Bulgakovi näidendi „Zoika korter“ žanrimääratlust on õigusega kasutatud ka „Enesetapja“ puhul ja Bulgakov oli ka üks neist Erdmani näidendist vaimustujaist – jätkub ka Nikolai Erdmani enda elu. 1933. aastal Erdman arreteeritakse (satiiriliste valmide autorluse eest, mida Moskva Kunstiteatri näitleja Vassili Katšalov julgeb ühel südaööil Kremliis Jaapani saadiku auks korraldatud vastuvõtul Stalinile ja Molotovile ette lugeda ning mille autor tal kästakse avaldada) ning ehkki tol hetkel on Erdman stsenaaristina hilisema Stalini lemmikfilmi „Lõbusad semud“ võtteplatsil, tuleb tal järgmised aastad veeta Siberi avarustes, tema nimi kustub filmi tiitritest („Saad aru, Kolja, nii oli vaja,“ ütleb filmi lavastaja Aleksandrov suitsutares, kui erilennukiga Siberisse Erdmani käest vabandust paluma sõidab). Tagasi Moskvasse jõuab Erdman alles läbi dramaturgitöö NKVD laulu- ja tantsuansambliis („Veider – tundub, et mind on jälle arreteeritud“ ütleb satiirik Erdman 1940ndal aastal, kui ta uue töövormi, NKVD-ohvitseri mundri selga tõmbab ja end selles peeglist vaatab), kus ta töötab 1948nda aastani. 1930ndad ja 40ndad olid Venemaal traagilised pea kõigile ja näidendi „Enesetapja“ traagiline käekäik paistab kaasaegsetele selle taustal tavapärase. Erdman on elus, käib hobuste võiduajamistel (eluaegne kiring) ja kirjutab jälle tasapisi stsenaariume – filmidele, multifilmidele, libretosid ballettidele ja intermeediume. Valme ilmselt igaks juhuks enam mitte, ehkki ajad on nüüd lõbusamad. Kuulus on ta nüüd vaid siseringkonnas ja suuresti tema mentorlusel areneb Juri Ljubimovi teater Tagankal selliseks, nagu ta areneb – teravmeelseks, olude kohta julgelt poliitiliseks. Erdman sureb 1970. aastal. „Enesetapjat“ muidugi ei mängita, sellest vaid sosistatakse. Näidendi tekst avaldatakse vene keeles esmakordselt alles 1968. aastal Lääne-Saksamaal ja selle üks esimesi (ehkki mitte kõige esimene) lavastus toimub 1980ndate lõpus Vene Teatris Tallinnas.

Komöödia toimeviis

Komöödia toimeviis ei ole alati naljakas. Huumor on küll vahel osa koomilisest kogemusest (niisamuti nagu traagilisest kogemusest), aga huumor ei ole komöödia tähenduse pärisosa. Komöödia on rohkem suhtumine ellu ja iseendasse ja strateegia, mille abil saada hakkama probleemide ja valuga. Üks lugu mu enda noorusest aitab ehk komöödia toimeviisi illustreerida.

/.../ Karibuude ränne toimub kevadeti ja siis liiguvad tuhanded loomad koos ringi, otsides tundrasammalt, mis on nende peamiseks toiduks. Aga karibuude õnneks või õnnetuseks on just see ka aeg, mil emased sünnitavad poegi. Et leida sünnitamiseks privaatsem paik, lähevad emased vahel rändavast karjast eemale – tihti rännuteelt kõrvale. Tavaliselt kõik toimib, sest vastsündinud karibuu on võimeline karjaga sammu pidama juba kümme minutit pärast sündi. Vastne ema ja tema järglane liituvad tavaliselt karjaga suuremat kära tegemata ning kari liigub edasi, nüüd juba ühe võrra suuremana.

/.../ Ükskord jälgisime me naisega sellist poegimist vaatetornist. Aga avaral maastikul oli vaatajana platsis ka suur grislikaru – just talveunest tõusnud ja näljane. Emane karibuu astus rändavast karjast kõrvale ja ronis pingutades umbes saja jardi jagu väiksele künkale. Ta istus tundrakamarale maha ja asus sünnitama. Karu hiilis lähedaloleva oja koolmekoha puhmastiku varjus lähemale ja kui ta oli karibuu sünnituskohale päris lähedal – ründas. Karu sai vasika kätte vaid hetke pärast seda, kui see oli emast väljunud ning murdis tal kerge pealöögiga kaela. Ema kargas otsejoones püsti ründeasendisse ja langetas karu ründamiseks sarved. Ka karu oli valmis, hambad paljastatud ja karibuust oma kolmsada naela raskem.

Selles, kuidas see emane karibuu võitles oma emotsioonide ja võimalike valikutega, võis näha emaste imetajate kõiki teadaolevaid impulsse. Ta tegi tegevuspaiga ümber ringe, langetas ründamiseks pea, taandudes siis närviliselt selle mõttetust taibates. Karu jälgis teda pilguga, valmis tema liigutustele vastama, kuid jätkas samas karibuu silme all vasika söömist. Karibuu-ema äng oli nähtav igas liigutuses – kord sammus ta paigal, siis ähvardas, siis taandus, siis kõssitas, siis värises, raputas uskmatuses pead ja vahtis ainiti toimuvat. Kümme minutit hiljem oli vasikas peaaegu otsas ja emast oli saanud tema kadumise tunnistaja. Karu tegi karibuu suunas viimase sööstu, pööras siis ringi ja kõndis minema. Ka karibuu pööras ringi ja liitus siis aeglaselt karjaga.

Turvaliselt distantsilt vaadates oli meie erutus pea sama suur kui karibuu-emal endal. Tragöödia, kaastunne, hirm – meid valdasid baasemotsioonid.

Me olime olnud pealtvaatajateks näitemängule, mis väljendas kõiki imetajaid ühendavaid emotsioone, mis korduvad lõputult iga kord, kui elu hapruse ja surma väe tagajärjeks on lein või suur kaotus.

Aga see, mida me nägime, ei olnud tragöödia. Karibuu-ema ei tekitanud endale kannatusi iseenda vaba tahte aktiga nagu Medea. Ta ei kogenud hea ja kurja polariseeritust nagu Oidipus. Ta ei avastanud Taanima hamletliikku mädasust ega tundnud, et see just temalt nõuab paikapanemist. Tema kangelas-instinkti tasakaalustas talle avatud võimaluste selge hindamine. Ta nägi oma piiranguid ja leppis nendega ning teda ei veedelnud püüd neid ületada. Kogu oma leina ja viha juures, keha iga hormoon tormlemas, jäi ta siiski karibuuks ja liitus omasugustega nende rännuteel. Niivõrd, kuivõrd ta antud olukorras suutis, naases ta tagasi normaalsusesse. Tragöödia on muster, mille Lääne kultuur on välja arendanud selleks, et saada hakkama kaotuse, leina ja surmaga. Tragöödia annab raamistiku, mis ülendab kannatusi ning annab neile metafüüsilise tähenduse. Tragöödia toimeviis teeb normaalsusesse naasmise raskeks.

Mitte iga katastroof ei ole tragöödia ja mitte kõik, mis on koomiline, ei ole naljakas. Nii tragöödia kui komöödia sünnivad õnnetuse kogemisest, kuid nad reageerivad valule väga erinevalt. Tragöödia toimeviisile on omane paigutada kannatus polariseerunud kontrastide vahele: hea ja kuri, hele ja tüme, Jumal ja Kurat, tõde ja vale, isane ja emane, sõber ja vaenlane. Tragöödia tekib siis, kui tegelane püüdleb polaarse paari positiivse poole suunas ja kannatab vastava negatiivse poole käes. Oidipus pühendab oma elu moraalsele puhtusele ja kannatab moraalse ebapuhtuse käes. Kuningas Lear seab kogu panuse oma laste lojaalsusele ja armastusele ning kannatab põlguse ja reetmise käes. Tragöödia toimeviis nõuab, et me tajuksime maailma kui kahe sõdiva poole võitlust, et me langetaksime nende vahel valiku ja et kannaksime vastutust oma valikute tagajärgede eest. Tragöödia tekib siis, kui taipame täielikult oma langetatud otsuste valusaid tagajärgi. Seepärast lõpebki traagiline näitemäng tavaliselt matuste või selle ekvivalendiga – näitamaks, et tahte läbi toimunud sündmuste jada viib lõpliku tagajärjeni.

Komöödia toimeviis aga on lepituse tee. Kui elu tavamustrid on segi paisatud, püüdleb komöödia vaim tagasipöördumise poole normaalsusesse. Komöödia toimeviis ei ole polariseeritud, vaid kompleksne: komöödia näeb mitmeid aspekte üheaegselt ning püüab leida strateegiat, mis lahendaks probleemid minimaalse valu ja vastandumisega. Komöödia toimeviis ei ole kangelaslik ega idealistlik, pigem on ta strateegia ellujäämiseks.

Karibuu-ema koges kõige võimsama mõjuga katastroofi, kuid tema reaktsioon oli koomiline, mitte traagiline. Ta mõistis oma piiranguid, nägi ja tajus oma kaotusvalu ja liitus siis karibuu eluvooluga.

Komöödia bioloogia

Iga inimene suudab tunda selle karibuu-ema suhtes kaastunnet, sest emotsioonid, mida ta tundis, on imetajate hulgas universaalsed. Komöödiakirjandus kasutab selliseid universaalseid emotsioone tavapärase materjalina. Komöödia-traditsioon on olemas kõikjal, kus eksisteerib inimkultuur.

Komöödia saab olla universaalne sellepärast, et ta vähem kui tragöödia sõltub konkreetsetest ideoloogiatest ja metafüüsilistest süsteemidest. Pigem kasvab komöödia välja elu bioloogilistest asjaoludest. Komöödiat ei morjenda kultuurilised moraalisisüsteemid. Komöödias lihtsalt ei ole kohta moraalele, sest moraalsed taipamishetked ei mängi koomilistes olukordades mingit olulist rolli. Niisamuti väldib komöödia tavaliselt tugevaid emotsioone. Kirglik armastus, vihkamine või isamaalikus paistavad koomilises kontekstis tavaliselt naeruväärised, sest komöödia loob tavaliselt sellise psühholoogilise seisundi, mis ei sobi kokku sügavate emotsioonidega. Ka suuri ideid ja ideaale ei oota komöödias parem käekäik – komöödia suhtub neisse tavaliselt kui millessegi ebaolulisse. Kui õilis idealism komöödias siiski esineb, on selle kandjaks tegelased, kelle puhul selgub, et nende õilsus osutub vaid isekaid või ebaõilsaid motiive varjavaks pealiskihiks. Komöödia toimeviis tõestab, et inimesed käituvad irratsionaalselt, saates korda hullusi, mis näitavad neid eetilise ja ühiskonnatundliku käitumise tsiviliseeritud süsteemide keskel põhimõtteliselt asjatundmatute ja naeruväärsetena.

/.../ Komöödia tõestab, et inimesed on vastupidavad, ehkki nad võivad olla nõrgad, rumalad ja vääritud. Kui traagiline kangelane kannatab või sureb ideaalide nimel, jääb koomiline kangelane ilma nendeta elama. Loo lõpus õnnestub tal abielluda oma tüdrukuga, pääseda vaenlaste käest, lipsata ahistava võimu haardest ja jääda ellu. Tema võidud on väikesed, aga ta elab maailmas, kus ainult väikesed võidud ongi võimalikud. Tema elukäik tõestab, et nõrkus on normaalne seisund, millega inimesed peavad õppima elama. Komöödia ei hooli headusest, tõest, ilust, kangelaslikkusest ja kõigist sellistest abstraktsetest väärtustest, mille kohta inimesed tihti väidavad, et nad nende järgi elavad. Peamine, millega komöödia tegeleb, on tõestada inimese võimet ellu jääda ja rõõmustada selle üle, et elu läheb edasi, kõigi moraalsete küsimuste kiuste. Komöödia on bioloogilise heaolu pühitsemine ja selle rituaalne taastamine – sest just see on see, mis püsib vaatamata kõigile argumentidele tunda metafüüsilist ängi. /.../

Väljavõte raamatust: Joseph W. Meeker, „Ellujäämise komöödia: kirjandusökoloogia ja mängu eetika“, University of Arizona Press, 1997

29. oktoober 1931

Kõrgesti austatud Jossif Vissarionovitš!

Teades Teie alatist tähelepanu Kunstiteatri vastu, pöördun Teie poole järgneva palvega.

Aleksei Maksimovitš Gorki kaudu Te juba teate, et Kunstiteater on ääretult huvitatud Erdmani näidendist „Enesetapja“, milles teater näeb meie ajastu üht tähtsaimat näidendit. Meie arvates õnnestus Nikolai Erdmanil avada kodanluse – kes takistab riigi ülesehitamist – avaldumise paljunäolisus ja tema sisemised juured. Viis, kuidas autor on näidanud elusaid kodanlikke inimesi ja nende jätkust, on tõeliselt uuenduslik, mis samas vastab täielikult vene realismile tema parimais esindajais nagu Gogol ja Štšedrin ning on lähedane meie teatri traditsioonidele.

Pärast seda, kui autor oli näidendi lõpetanud, näis Kunstiteatrile oluline rakendada oma oskusi avamaks selle komöödia ühiskondlikku tähendust ja kunstilist tõepära. Kuid praegusel hetkel on see näidend tsensuuri keelu all. Ja ma sooviksin paluda Teilt luba asuda tööle komöödiaga „Enesetapja“ lootuses, et Teie ei keela meile enne esietendust võimalust näha näidendit meie näitlejate esituses.

Komöödia saatus võiks saada otsustatud pärast sellist läbivaatust. Muidugi, mingisuguseid lavastuslikke kulusid enne läbivaatust Kunstiteater Teile ei too.

Stanislavski

9. november 1931

Väga austatud Konstantin Sergejevitš!

Ma ei ole näidendist „Enesetapp“ just eriti kõrgel arvamusel. Minu lähimad seltsimehed arvavad, et see on tühjavõitu ja isegi kahjulik. Repertuaarikomitee hinnangu ja motiivid võite leida lisatud dokumendist. Mulle tundub, et Repertuaarikomitee hinnang ei ole tõest kaugel. Sellest hoolimata ei ole ma vastu sellele, et anda teatrile võimalus saada kogemus ja näidata oma oskusi. Ei ole välistatud, et teatril õnnestub oma eesmärk saavutada. Meie partei keskkomitee kultuuri- ja leninismi propaganda osakond (sm Stetski) aitab teid selles. Lõplikeks otsustajateks on seltsimehed, kes tunnevad kunstivaldkonda. Mina olen sellel alal diletant. Tervitused,

J. Stalin

„Ju ma siis ei kirjutanud piisavalt hästi. Oleks piisavalt hästi kirjutanud – ei oleks keegi suutnud teda ära keelata.“

(Erdman pärast „Enesetapja“ keelamist sõbrale Mihhail Volpinile.)

Raportöör: Seltsimehed! Te kõik olete ilmselt meie ajakirjanduse veergudelt lugenud, et meil on vaja rõõmsat, elurõõmsat kunsti, on vaja, et vaataja saalis naeraks. Jah, seltsimehed, proletariaat tahab naerda! Sestap pöördungi ma teie poole, et te kehtes...ee...arutaksite seda küsimust ja niiõelda seaksite ta praktilistele relssidele. (Raportööri juurde tuleb käskjalga ja sosistab talle midagi kõrva) Jah, jah, kohe, kohe! Seltsimehed, alustage ilma minuta, ma tulen kohe tagasi. (Lahkub.)

Raportöör: Kes soovib sõna võtta?

Esimene: Mina.

Eesistuja: Palun.

Esimene: Seltsimehed! Seltsimees Kosupko käis siin temale omase läbipaistvusega välja üsna lennuka fraasi selle kohta, et proletariaat tahab naerda. Aga me teame, seltsimehed, et kui proletariaat midagi tahab, isegi kui ta tahab naerda, siis, seltsimehed, on asi naljast kaugel. Oleks tõesti väga naljakas, kui konkreetsed seltsimehed tahaksid nalja teha sel hetkel, kui proletariaat tahab naerda. Ma arvan, et mul on mõõtmatu õigus, kui ma ütlen, et naer revolutsiooni kuuteistkümnendal aastal – see ei ole naljaasi. Seepärast ma palun suhtuda naeru äärmise tõsidusega. Sest mida on meil vaja, seltsimehed? Meil on vaja, et laiad massid võimalikult rohkem naeraksid. Meile, seltsimehed, on vaja pisarateni naeru. Ma näen, et mõni siinviibija naeratab. Häbi teile, seltsimehed. Kui ma räägin nii tähtsast nähtusest nagu naer, siis ei ole siin naeratada midagi! Mina ei näe siin midagi naljakat. Ma ütlen veel kord ja kategooriliselt, et meil on vaja naeru. Mõtlik, tõsine naer, ilma vähimagi naeratuseta. Ma lõpetasin.

Eesistuja: Kes veel soovib naeru osas sõna võtta?

Teine: Lubage!

Eesistuja: Palun.

Teine: Seltsimehed! Eelmine oraator kutsus meid naerust rääkides üles tõsidusele. Aga seltsimehed, eelmine oraator ise suhtus naeru kaugeltki mitte tõsiselt. Eelmine oraator ütles, et meil on vaja naeru. Ma leian, et selline järeldus on väga kurb. Ma leian, seltsimehed, et iga inimene peab enne naermist andma endale täielikult ja selgelt aru, mille üle, miks ja millist naeru ta naerma hakkab. See on kõige tähtsam. Millised naerud meil praeguseks hetkeks olemas on? Praeguseks hetkeks on meil olemas kaks naeru: nende naer ja meie naer.

Mis vahe on nende ja meie naeru vahel? Meie naeru esimene eripära on see, et meie naer peab olema organiseeritud. Mida see tähendab? Me peame naerma ainult selle üle, mille kohta on olemas üldkogu otsus, et see on tõepoolest naljakas. Provintis näiteks peab oma naeru keskusega kooskõlastama. Autorid näiteks peavad kooskõlastama oma naeru Pearepertuaarikomiteega. Komsomol näiteks peab kooskõlastama oma

naeru Vanade Bolševike Komiteega. Mis puutub teatritesse, siis teatrites peavad vaatajad naerma ainult vaheajal, pärast seda, kui nad on teata... ee...omavahel läbi arutanud kõik need kohad, mis tekitavad neis homeerilist lõkerdamist.

Kolmas: Lubage mina.

Teine: Ma ei ole veel lõpetanud.

Eesistuja: Üks minut. Lühikeseks sedastuseks homeerilise lõkerduse küsimuses on sõna seltsimees Gvozdiliniil.

Kolmas: Seltsimehed! Meie naeru ja nende naeru kõrval on olemas veel mõned naerud, mis on meile jäänud eelmistest ajastutest. Mainitud naerude hulgas on määraval kohal niinimetatud homeeriline lõkerdus. Püüdkem mõistatada, kuidas suhtub meie naer antud lõkerdusse. Mis asi on homeeriline lõkerdus? Homeeriliselt lõkerdades naeris Homeros, see kuulus pime mees. Järelikult ta naeris nende üle, keda ta ei näinud. On meil sellist lõkerdust vaja?

Hääled: On vaja.

- Ei ole vaja.

Kolmas: Mina, seltsimehed, arvan, et on vaja. Sest naerda selle üle, mida me näeme – see on, ma ütleksin, kuidagi ... pisut ebanugav.

Hääled: Õige!

Kolmas: Sestap – kas te lubate arvata homeeriline lõkerdus meie naeruks?

Hääled: - Mitte meie naeruks!

– Mitte täienisti meie naeruks!

– Meie naeruks!

– Mitte päris meie naeruks!

Kolmas: Sellisel juhul on ta pool-meie naer!

Hääled: Kui ta on pool-meie, siis ta on ka pool-nende!

Kolmas: Ei, pool-meie ja pool-mitte-nende!

Hääled: Parem siis juba pool-mitte-kellegi-naer!

Neljas: Väga vabandan!

Eesistuja: Palun.

Neljas: Palun homeeriline lõkerdus oma täpsustamisel oleva seisundi tõttu ajutiselt asendada šekspiiriliku naeruga.

Hääled: Õige!

Kolmas: Seltsimehed, ma olen kategooriliselt vastu. Me ei tea veel, millist naeru naeris Shakespeare. Kui ta oli lordi poeg, siis naeris ta roiskuva koorekihi vatsanaeru, aga kui ta oli linnasekaupmehe poeg, siis järelikult naeris ta poolnälginud segaseisuslase reibast ja tervisest pakatavat naeru. Seni ei suuda sellele küsimusele veel keegi vastata, sest Shakespeare'i päritolu on veel kõigile teadmata. Võib-olla satume me niimoodi piinlikusse olukorda: hakkame siin naerma šekspiirilikku naeru, aga pärast tuleb välja, et Shakespeare on hoopis lord Rutland. Seepärast teen ettepaneku shakespeare'ilikku naeru täielikult vältida.

Eesistuja: Jooksva naeru küsimuses saab taas sõna seltsimees Vagankov. Teine: Seltsimehed, ma jätkan. Meie naeru teine eristav omadus on see, et ta peab olema massiline. Ma leian, et kahe või kolme inimese naer või veel sündmatum naer omaette – on täiesti lubamatu. Me peame kuulutama välja otsustava võitluse üksinaerjate vastu, sest selline naer ei allu absoluutselt mingisugusele kvalifikatsioonile. Ütleme, inimene istub trammis ja naerab, aga mille üle ta naerab – kurat teab! Ma leian, et naerda tuleb alates 15 inimesest ja kogunud juhendaja käe all ja seejuures peab iga naer enne rinnust vallandumist olema teoreetiliselt kinnitatud! Vaat nii!...

Eesistuja: Seltsimehed, kätte on jõudnud resolutsioonide aeg. Lubate välja kuulutada?

Hääled: Palun! Palun!

Eesistuja: Tähelepanu, seltsimehed. Kuulutan välja resolutsiooni: Nõukogude naeru sõprade teadusliku ühingu üldkogu, kuulates naeru küsimuses ära seltsimees Kosupko, määrab: palavalult tervitada igasuguseid naere välja arvatud järgmised:

- a) kõhunaer b) vatsanaer c) kõditav d) nämmutatav e) mekkiv f) hüsteeriline
- g) asjalik h) ebalev i) hämar j) habemega k) ennatlik l) ennatlik naer teatud hilinemisega m) poolik n) pool-poolik
- o) täielikult poolik p) arusaamatu r) arusaadav, aga vähestele s) tühi t) ebatõsine u) pealiskaudne
- v) hormooniline õ) eemaletõukav ä) üldistav ö) ebaterve ü) ebatavaline x) enesega rahulolev
- y) täissöönud z) üldinimlik.

Seltsimehed, naere on veel, aga tähestik sai otsa. Seepärast on sellised naerud nagu näiteks: sapine, juttu katkestav, kaenlaalune, nähtav naer läbi nähtamatute pisarate, nähtamatu naer läbi nähtavate pisarate, aga ka: naer kellegi üle, naer kui selline ja naer üleüldse – jäävad ajutiselt, kuni tähestiku laiendamiseni, nimistust välja.

Kahtlemata on soovitatavad järgmised naerud:

- a) naer mongoli-tatari ikke üle
- b) naer pärisorjuse üle
- c) naer meie Issanda Jeesus Kristuse üle
- d) naer posti ja telegraafi rahvakomissariaadi üle

Teine: Miks rahvakomissariaadi üle?

Eesistuja: Seltsimehed, ma pidasin silmas telegramme. Need hilinevad.

Teine: Õelge siis otse, et telegrammide üle.

Kolmas: Teen ettepaneku seda punkti täpsustada: mitte telegrammide üle üldiselt, vaid eratelegrammide üle.

Eesistuja: Kes on vastu? Mitte keegi? Niisiis ei ole lubatud naer meie Issanda Jeesus Kristuse üle ning eratelegrammide üle, mis sisaldavad järgmisi sõnastusi:

- a) tulistada end pähe
- b) elusad instinktid

Eesriie langeb õigeaegselt.

“ Teoreetilise pagasi, mille näitleja omandab väljendusliku liikumise kohta läbi biomehaanikaga tegelemise, alfaks ja omegaks on see, mis on kirjas teesis nr 1 (ja teesis nr 16 kui esimese otseses tuletises):

1. Kogu biomehaanika rajaneb sellele, et kui töötab ninaots – töötab kogu keha ...

16. Žest on kogu keha töö tulemus. Ja ongi kõik.”

Biomehaanika kui näitlemistehnilise meetoodika väljatöötaja lavastaja Vsevolod Meierholdi otsene õpilane filmirežissöör Sergei Eisenstein oma päevikus 30. septembril 1946.

Teater NO57, Sakala 3, Tallinn
www.no99.ee

Kui olin noor – ei olnud muret
Hakkasin kasvama – mure tuli ligi
Kuhu ka ei läheks – ikka satun hätta
Kellelt ka ei küsiks nõu – tõde pole kelleski
Jätan maha siinse ilma – lähen kloostriisse
Ehitan seal uue kongi
Uue kongi kolme aknaga
Vaatan esimesest – näen Doonau jõge
Vaatan teisest – hing tõuseb üle kallaste
Vaatan kolmandast – nutan südame tühjaks

